Došlo 7. II. 1934

Poštnina plačana v gotovini. IZHAJA VSAK TOREK, ČETRTEK IN SOBOTO. Cena posamezni številki Din 1·50.

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 Din, za ½ leta 90 Din, za ¼ leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in tožbe se v Ljubljani. Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici št. 23. — Dopisi se ne vračajo.. — Račun pri pošt. hranilnici v Ljubljani št. 11.953. — Telefon št. 30-69.

Leto XVII. V Ljubljani, v torek, dne 6. februarja 1934. Štev. 15.

Kaj je z našo petletko

V Ameriki in po vsem svetu zmaguje načrtno gospodarstvo in kakor poročamo na drugem mestu, ima svojo petletko tudi že Turčija. Z lastnimi močmi hoče Turčija izvesti industrializacijo dežele in kdor pozna nezlomljivo energijo Kemala, ta ve, da bo ta petletka tudi postala resnica!

Ena od resolucij, ki je bila sprejeta na zasedanju gospodarskega sveta Male antante, je bila tudi resolucija o nujni potrebi sodelovanja vseh treh držav na industrijskem polju. Jasno je, da more biti sodelovanje na polju industrijske proizvodnje uspešno le, če se vrši po gotovem načrtu, če najprej obstoji za vsako od teh maloantantnih držav načrt industrializacije in če se šele na podlagi teh treh načrtov izdela za vse tri države skupni industrijski načrt. Žalibog pa mi danes nimamo niti še najmanjšega osnutka za industrializacijo Jugoslavije. Ta industrializacija se sicer vrši, toda le na slepo srečo, kakor pač ugaja posameznikom. Zato bomo skoraj na tem, da bomo v nekaterih panogah imeli domače industrije kar preveč, dočim bomo še naprej uvažali tudi najpotrebnejše predmete. A to le zato, ker nimamo nobenega načrta za svojo industrializacijo, ker niti ne vemo, kaj hočemo in kaj moremo ustvariti.

Na drugem mestu priobčujemo nadalje predlog češkega gospodarskega delavca, da je mogoče povečati medsebojno trgovino držav Male antante le na ta način, da Češkoslovaška podpira industrializacijo Jugoslavije in Rumunije. Zopet nas postavlja pomanjkanje vsakega gospodarskega načrta pred isto žalostno konstatacijo, da sploh ne vemo, kako se naj nam nudi ta pomoč. Samo zato, ker nimamo nobenega načrta za industrializacijo, je tudi bilo mogoče, da so se pri nas storile pri industrializaciji tako velike napake. Omenjamo tu le eno stvar — našo čevljarsko industrijo. Če kje, potem smo imeli v tej stroki prav vse pogoje, da se v kratkem čisto osamosvojimo od tujine. Imeli smo velike tvornice za čevlje, imeli poleg tega na desettisoče izvrstnih čevljarskih obrtnikov, da bi mogli kriti ne le vso svojo domačo potrebo, temveč da bi mogli še izvažati. In kaj se je zgodilo. Velike domače tvornice so zmanjšale svoj obrat, naši domači čevljarji so brez posla, ker smo uvažali tuje izdelke. In sedaj smo dopustili ustanovitev nove tuje tvornice v Jugoslaviji, da bodo imele naše domače tvornice še manj dela, naši čevljarji pa še manj zaslužka.

Čisto smo prezrli, da je dopustna tuja pomoč pri industrializaciji le tam, kjer domače sile ne zadostujejo. Nikakor pa ne gre, da bi dopuščali, da se nam s tujo pomočjo ubija še tisto malo naše domače industrije, ki jo še imamo. S hvaležnostjo moramo zato sprejemati tujo pomoč, ki ustvarja pri nas nove industrije, ki daje ljudem nove možnosti zaslužka, prav odločno pa bi morali zavrniti vsako pomoč, ki povečuje brezposelnost.

Če bi imeli le senco kakšnega gospodarskega načrta, se takšne napake prav gotovo ne bi dogajale, tako pa jih imamo vse polno. Saj so tudi naše domače steklarne morale ustaviti delo, ker se je pri nas ustanovila nova tuja steklarna! In saj doživljamo tudi v rudarstvu naravnost kričeče primere, kako ne znamo sami izkoriščati zakladov, ki nam jih nudi naša zemlja. Pri vsej svoji revščini zametujemo vsako leto sto in sto milijone tujcem, ker se ne moremo povzpeti do tega, da bi napravili že enkrat obsežen gospodarski načrt svoje osamosvojitve in se potem tudi ravnali po tem načrtu.

Naša petletka ostaja še nadalje neizpolnjena želja. Med tem pa v vseh sosednih državah delajo z mrzlično hitrostjo, da utrde svoje gospodarstvo. Italija je izvedla žitno bitko, omejuje nam sedaj izvoz živine in lesa, Češkoslovaška ima že sama dovolj pšenice, Avstrija razvija tudi vedno bolj svojo proizvodnjo, da je tudi v Avstrijo naš izvoz vedno težji. In brez vsega si moremo izračuniti, da bo čez par let položaj še obupnejši, če ne bomo tudi mi sledili vzgledu sosedov in tudi mi začeli z načrtnim gospodarstvom.

Z načrtnim gospodarstvom za industrializacijo dežele, z načrtnim gospodarstvom za zboljšanje agrarne proizvodnje, z načrtnim gospodarstvom za izkoriščanje rudninskih zakladov v lastni režiji in za lasten dobiček! Toliko naravnih bogastev ima naša zemlja, da bi mogel ves naš narod živeti v blagostanju. Toda mi teh bogastev ne izkoriščamo in puščamo, da jih izkoriščajo tujci, sami pa se zadovoljimo s tem, če pomagamo pri izkoriščanju le kot kuliji.

Res je, da zaenkrat nismo finančno dovolj močni, da bi mogli sami vse izkoriščati nakrat. Toda polagoma bi mogli in vsako leto bi mogli svojo produktivnost povečati. Pa tudi v tem primeru je pogoj, da imamo gospodarski načrt, da vemo, kje moramo najprej začeti in kje bo dobiček takoj najbolj zagotovljen. Pot k blagostanju je le v tem načrtnem gospodarstvu, je v jugoslovanski petletki, ki bo izvedla gospodarsko organizacijo našega naroda. Seveda pa mora biti tu tudi tisti, ki bo ta načrt izdelal. Ustava je že določila ta organ, tudi zakon že določa to institucijo, toda gospodarski svet je še vedno le na papirju. In zato še ni onega zboljšanja, ki bi moglo nastati že davno in zato ne pridemo na zeleno travo.

Davčni predlogi znatno omiljeni

Temeljita sprememba § 7. — Pavšaliranje davka tudi za obrtnike v mestih — Privilegiji nabavljalnih zadrug znatno zmanjšani — Olajšave za plačevanje davčnih zaostankov

Na zadnji seji finančnega odbora je bil po mnogih pogajanjih in tudi vročih bojih končno dosežen sporazum med večino finančnega odbora in finančnim ministrom. Kakor vsak sporazum, tako tudi ta ne prinaša popolnega uspeha nobeni strani, temveč je morala vsaka nekaj popustiti. Vendar pa je treba takoj naglasiti, da so zlasti slovenski poslanci in vsem na čelu **minister Mohorič** naravnost odlično branili stališče gospodarstvenikov, da so vsa najtežja določila iz predlogov finančnega ministra odbita in bistveno omiljena. Zlasti pa je doživel čisto novo stilizacijo znani § 7., ki je tvoril skoraj glavno debato na številnih zborovanjih gospodarstvenikov. Njegova prvotna določila o odmeri pridobnine so izpremenjena v tako znatni meri, da so sedaj znosna.

Po novi stilizaciji se bo glasil § 7. sedaj tako-le:

K členu 53. zakona o neposrednih davkih se doda:

Davčna osnova za vsa podjetja z neomejeno zavezo, za industrijska, rudarska, bančna, železniška, brodarska, tramvajska in mednarodna transportna podjetja se v primeru, da njihov letošnji promet prekaša znesek 500.000 Din, določi po bilanci, zasnovani na knjigah, ki jih morajo vsa ta podjetja redno voditi. Ocena davčne osnove za ta podjetja spada v delokrog davčnih odborov. Za pregledovanje knjig in računov veljajo odredbe družbenega davka.

Davčna osnova za vse obveznike pridobnine ne more biti manjša od dvakratnega zneska stanovanjske najemnine, če ta najemnina ni večja od 6000 Din na leto; ne manjša od dva in polkratnega zneska najemnine, če je večja kakor 6000, a manjša kakor 12.000 na leto; ne manjša od trikratnega zneska najemnine, če je večja kot 12.000 in ne presega 24.000 Din; in ne manjša od tri in polkratne stanovanjske najemnine, če ta presega 24.000 Din na leto.

Določenemu znesku najemnine za stanovanje se doda po kraju in položaju podjetja 10 do 30 odst. najemnine za poslovne lokale.

V podjetjih z več družabniki se izračuna osnova v manjši meri, in sicer: če sta pri podjetju dva družabnika, v višini 75 odstotkov skupne najemnine za stanovanji obeh družabnikov, če je več družabnikov pa 50 odstotkov skupne najemnine za stanovanja vseh družabnikov. Najemnina za poslovne lokale se v tem primeru določi kakor gori. Za podjetja, katerih lastniki stanujejo v inozemstvu, se določi minimalna osnova tako, da se ta podjetja vzporedijo s sličnimi podjetji domačih lastnikov.

Določena stanovanjska najemnina se zniža za 10 odst. na vsakega mladoletnega ali nepreskrbljenega otroka; znižanje pa ne sme presegati 40 odst. stanovanjske najemnine.

Pod najemnino se razume ona odškodnina, ki tvori osnovo za odmero zgradarine za stanovanje ali lokal. Če se podjetje vodi v zgradbi, ki ni podvržena zgradarini, se izračuni minimalna postavka s parifikacijo ali ocenitvijo najemnine. Minimalna postavka se izračuna po teh odredbah tudi v primeru, če je zgradba ali stanovanje v posesti žene ali kakega drugega člana rodbine.

Reklamacijski odbor določi na protest davčnega obvezanca po predhodno dobljenem mnenju pristojnih davčnih odborov davčno osnovo tudi pod minimom, določenim po gornjih odredbah, če obvezanec dokaže, da njegovi dohodki ne dosegajo tega davčnega minima. V tem primeru mora reklamacijski odbor odločiti o protestu v roku treh mesecev od dneva, ko se protest vloži.

Veliko pridobitev pomeni tudi nova ureditev za

plačevanje davčnih zaostankov,

da se plačajo vsi davčni zaostanki do leta 1932. v 11 letih, ne da bi bilo treba plačevati za nje posebne obresti. Ta določba se glasi:

a) Državi do konca leta 1932. dolžni neposredni davki se plačajo najkasneje v teku 11 let, pričenši z letom 1934., in to: če znaša dolg dvakrat ali večkrat toliko kakor znesek enoletnega davčnega predpisa v 11 letih; če znaša devet petin davčnega predpisa, v 10 letih, v 9 letih, če znaša osem petin, pri sedmih petinah v 8 letih, pri šestih v 7 letih, pri petih v 6 letih, pri štirih v 5 letih, pri treh v 4 letih, pri dveh petinah v 3 letih, pri eni petini v 2 letih, če pa je davčni zaostanek manjši od ene petine davčnega predpisa, se mora v celoti plačati v letu 1934.

Tako določeni zneski se plačujejo v obrokih, kakor veljajo za tekoče davke. Enoletni davčni predpis je znesek, za katerega je bil davčni zavezanec zadolžen v letu 1933. Za zakasnela plačila se plačujejo obresti le od dneva dospelosti po gornjih določbah. Važno je nadalje to, da se **potrdila o plačanih davkih** izdajo, če je plačan dospeli del tekočih ali dolgovanih davkov.

Posebne važnosti pa je uspeh, ki ga je dosegel **minister Mohorič**, da se dovolijo kompenzacije s terjatvami, ki jih imajo državni dobavitelji pri državah, kar sedaj ni bilo dovoljeno.

Za zboljšanje izvoza

je velike važnosti sprejem dveh predlogov poslanca **Mohoriča**, da se vsled povišanja vozninske takse **ne smejo povečati izvozne tarife**, ker bi to zmanjšalo konkurenčno sposobnost naših izvoznikov. Podobno je bilo sklenjeno glede tramvajskih kart.

Privilegiji nabavljalnih zadrug reducirani

Zlasti je omeniti, da je finančni odbor nadalje sklenil, da se **izenačijo v davčnem pogledu s trgovskimi podjetji vse nabavljalne zadruge, ki prodajajo svoje blago tudi nečlanom, pa tudi vse one zadruge, ki prodajajo luksuzne predmete ali alkoholne pijače.** Listo luksuznih predmetov sestavita finančni in kmetijski minister. Ta sklep finančnega odbora pomeni za trgovstvo uspeh, ki odtehta marsikatero drugo davčno breme, kajti eden glavnih vzrokov propadanja trgovine je bil baš v prevelikih privilegijih nabavljalnih zadrug in konzumov. Zaradi teh privilegijev je vodilo trgovstvo že desetletja oster boj, a je ostal leta in leta boj trgovstva brezuspešen. Sedaj pa je ta boj dobojevan z zmago trgovstva. Ni sicer še zmaga popolna, toda je tako velika, da bo na njeni podlagi mogoča tudi popolna.

Druge pridobitve

Važna pridobitev je tudi sklep finančnega odbora, da se **taksa na račune** pobira šele od skupnega zneska 20 Din dalje in ne že od 5 Din, kakor se je glasil prvotni predlog.

Za obrtnike v mestih je velika pridobitev sklep finančnega odbora, da se v bodoče tudi njim **pavšalira** pridobnina. 18.000 obrtnikov v Sloveniji je deležno dobrot tega sklepa.

Na predlog posl. **Krejčija** je sklenil finančni odbor, da se § 4. spremeni v tem smislu, da se določila uredbe o javnih delih glede trošarine na les, cement, keramiko in opeko črtajo, mesto njih pa uvede posebna taksa, ki se bo plačevala na podlagi proračuna za zgradbe ter bo znašala pol odstotka pri zgradbah do 50.000 Din, pri proračunih do 200.000 1% in večjih proračunih 1·5%.

Dosežene so še nekatere druge pridobitve, ki pa jih bo mogoče popolnoma presoditi šele potem, ko bodo sprejeti predlogi dokončno redigirani.

Sklepi finančnega odbora pridejo pred plenum skupščine in zato še niso dokončni, temveč je mogoče, da bodo še nekoliko spremenjeni. Vendar ni verjetno, da bi bile ev. spremembe bistvenega pomena.

Če se upošteva težko stanje državnih financ, velika potreba drž. pomoči na vseh koncih in krajih in če se upoštevajo končno tudi nekatere druge težave, potem se mora priznati, da so tisti, ki so se borili za spremembo davčnih predlogov, dosegli mnogo, nepričakovano mnogo. Toliko objektivnega priznanja zaslužijo na vsak način.

ČEŠKOSLOVAŠKA MORA POMAGATI PRI INDUSTRIJALIZACIJI PODONAVSKIH DRŽAV

Ravnatelj kemične družbe v Ustju, docent dr. Basch je v Pragi predaval o vplivu reagrarizacije na gosp. krizo podonavskih držav. Reagrarizacija se je na Češkoslovaškem pričela že pred vojno in se je v povojni dobi nadaljevala brez ozira na to, da je industrijska delavnost nad vse nazadovala. Vsled tega je nastala agrarna kriza v podonavskih državah in vsled nje povzročene plačilne težave so skrčile zunanjo trgovino podonavskih držav. Povečanje obsega zunanje trgovine je mogoče doseči le na ta način, da se pospešuje industrializacija podonavskih držav in da Češkoslovaška pri tem pomaga. Zlasti s kapitalom bi morala pomagati Češkoslovaška.

Proračun Dravske banovine

Iz ekspozeja bana dr. Marušiča

V ponedeljek se je pričelo zasedanje banovinskega sveta Dravske banovine. Za nova člana sveta sta bila imenovana notar **Zevnik** iz Kamnika in industrialec Josip **Javornik** iz Žalne. Banski svetnik Josip Pfeifer iz Krškega pa je odstopil. Po sprejemu udanostne brzojavke kralju je podal svoj ekspoze o proračunu

ban dr. Marušič.

Kakor so pokazale dosedanje izkušnje, bi moral znašati proračun, da bi mogla zadostiti banovina vsem svojim kulturnim, gospodarskim in socialnim nalogam, vsaj 100 milijonov Din. Ker pa dohodki znatno zaostajajo za proračunanimi izdatki, je bilo treba proračun skrčiti. Zlasti je vsled tega trpelo kmetijstvo, ki ga banovina ni mogla tako pospeševati, kakor bi hotela. Pa tudi na vseh drugih poljih je pomanjkanje sredstev občutno onemogočalo zaželjeni razvoj.

Sedanji proračun je skrčen do te mere, pod katero se ne more več iti. Zato ni bilo na znižanje izdatkov niti misliti, temveč so se morali ti celo povišati za okroglo 3,000.000 Din. Vendar pa se bo s temi pičlo odmerjenimi izdatki skušalo doseči maksimalni učinek za ublažitev stiske in za okrepitev gospodarstva. Med drugim so vstavljeni v proračun letni obrok **za regulacijo Savinje,** letne dotacije za zgradbo gimnazijskega poslopja v Ljubljani in najelo se bo posojilo za gradnjo novega uradnega poslopja v Ljubljani.

Vsi izdatki so proračunani **na 90,962.000,** za 4 odstotke ali za 3,406.681 Din več kakor so znašali izdatki po prejšnjem proračunu. Za odplačilo obveznosti iz prejšnjih let gre le 2,000.000, dočim je šlo preje v ta namen nad 3 milijone. Skrčenje teh obveznosti se je doseglo predvsem vsled omejitve izdatkov cestnih odborov.

Proračuni **banovinskih podjetij** izkazujejo 39.9 milijonov izdatkov in skoraj ravno toliko dohodkov. Lastni dohodki zavodov znašajo 30·1 milijonov, banovinska dotacija pa 9·7 milijonov. Vsota izdatkov je znižana za 2,997.613, banovinska dotacija pa za 686.487. Na vsak način je treba doseči, da bodo banovinska podjetja krila svoje izdatke iz lastnih dohodkov. To je potrebno tudi zato, da se kmetska mladina nauči na banovinskih šolah najbolj ekonomičnega načina kmetovanja.

Posebni izdatki za vse **banovinske uslužbence,** ki jih je 312 ko lani, znašajo 6·5 milijonov in so nekoliko višji od lanskih, ker je nekaj uradnikov napredovalo. Vsi osebni izdatki za nameščence v zavodih in podjetjih, za zdravstveno službo znašajo 18·3 milijonov, pri čemer pa so všteti tudi izdatki za režijsko in bolničarsko osebje v skrbstvenih in zdravstvenih zavodih.

Za pospeševanje elektrifikacije je določen 1 milijon Din, za pol milijona več, kakor lani.

Izdatki za kmetijstvo znašajo 9·7 in so za 1·67 milijona večji ko lani, a znašajo le 10·7% vsega občnega proračuna. Med drugimi je zvišana postavka za ureditev silosov in gnojišč za 540.000 Din.

Proračun **prosvetnega oddelka** izkazuje 6,025.144 Din izdatkov ali 6·6% vsega proračuna in je za poldrug milijon povečan. Posebno težaven je položaj nekaterih občin, ki morajo zgraditi nova šolska poslopja. Banovina bo pomagala tem občinam z zneskom 600.000 Din.

Izdatki za **tehnični oddelek** znašajo 38 milijonov 186.568 Din in so za približno 1,500.000 Din povečani. Znašajo 41·9% vsega proračuna. Glavni del njih gre za vzdrževanje cest. Ti visoki izdatki so nastali, ker ima Dravska banovina v primeri z drugimi banovinami v svoji oskrbi preveč cestnega omrežja.

Proračun **oddelka za soc. politiko in narodno zdravje** izkazuje 16,242.291 Din potrebščin ali 17·8% vsega proračuna in je enako visok ko lani. Zlasti je mnogo storjeno za ureditev zdravstvene službe na deželi, ker je s tem pomagano najbolj revnim slojem. Zdravilišča Golnik, Dobrna in Rogaška Slatina uporabljajo presežke svojih dohodkov za nove investicije, oz. za odplačilo starih.

Finančni oddelek ima za 1,000.000 Din manjši proračun in znaša 11,731.900 ali 12.8% vsega proračuna. Največji izdatek tega poglavja gre za amortizacijo in obrestovanje banovinskih investicijskih posojil bivših oblasti.

Oddelek za trgovino, obrt in industrijo ima enako visok proračun ko lani, namreč 2,088.040 Din ali 2·2% vsega proračuna. Vendar pa imajo te gospodarske panoge mnogo koristi tudi od raznih postavk, ki so vnešene v drugih poglavjih, ker bo z njimi povečana gradbena delavnost.

Rezervni krediti so proračunani na 700 tisoč 787 Din ali na 0·7% vsega proračuna.

Viri dohodkov in način pobiranja so ostali neizpremenjeni. Dohodki banovinskih doklad so proračunani na 48,000.000, za 3 milijone višje, ker se je povečala podlaga za odmero avtonomnih doklad. Znižanje doklad je bilo nemogoče, ker bi sicer nastal deficit. Pri primerjavi z drugimi banovinami se ne sme pozabiti, da je v Dravski banovini kuluk odpravljen, dočim v drugih banovinah še obstoja.

Nujno potrebno pa je, da v kritje primanjkljaja, ki ni nastal vsled gospodarske stiske, temveč vsled vedno novih nalog banovine, ko je morala prevzeti od države vzdrževanje trgovskih, učiteljskih in srednjih šol, **prispeva državna uprava.**

Ostali primanjkljaj bi se kril z dohodki davščine na izkoriščanje vodnih sil in davščine na zaposlitev in pokojnine oseb, ki niso jugoslov. državljani.

Proračun **bednostnega fonda** je določen na 4·7 milijonov in poleg obeh preje omenjenih davščin služijo v kritje teh potrebščin vse stare davščine. Izredne davščine delodajalcev in delojemalcev ter izredne davščine na dobiček pa se znižajo za 50 odstotkov.

Z zadoščenjem je bila sprejeta **uredba o javnih delih** ter zlasti ustanovitev banovinskega fonda za javna dela. Temu so se zagotovila stalna sredstva z dopustno uvedbo **banovinske trošarine** na vino in žganje.

Z živahnim odobravanjem je sprejel banovinski svet banovo poročilo, nakar je banovinski svet sklenil, da se o proračunu razpravlja v plenarnih sejah in ne v odsekih.

Novi državni proračun

Iz ekspozeja finančnega ministra

Obenem s proračunom je finančni minister dr. Gjorgjević izročil tudi pismeni ekspoze o proračunu; iz ekspozeja posnemamo:

Novi proračun je bil izdelan v približno enakih gospodarskih razmerah, kakor prejšnji in je zato tudi novi proračun — **proračun krize.** Zato pomeni nadaljevanje stare politike varčevanja in prilagojevanja gospodarskim težkočam. Toda po velikih redukcijah izdatkov, ki so znašale v obeh prejšnjih proračunih celih 3.800 milijonov dinarjev, prihaja novi proračun v **stacionarni stadij,** ki odgovarja nastali situaciji v svetovnem in našem gospodarstvu ter nespremenjenemu obsegu državnega aparata.

Svetovna gospodarska kriza, ki je dosegla v letu 1932. svoj višek, je začela koncem leta 1932. **popuščati.** In če ne bi bilo valutnih perturbacij in vsled tega motenj v mednarodni trgovini ter politične negotovosti v nekaterih deželah, bi se znaki zboljšanja pokazali še očitneje. Vendar pa se v primeri z letom 1932. pokazujejo v letu 1933. ta **zboljšanja:** industrijska proizvodnja se je v vseh državah povečala za približno 10 odstotkov, povečala pa se je tudi potrošnja, dočim se je brezposelnost omilila. Število polomov se je v petih največjih industrijskih državah zmanjšalo, število hranilnih vlog pa se je skoro povsod povečalo. Vrednost svetovne trgovine pa je le neznatno nazadovala, dočim je padla v letu 1932. napram letu 1931. za 34%.

Vendar pa je **gospodarsko stanje** še **vedno resno** in mednarodna trgovinska blokada še ni odnehala. Prav tako pa še naprej traja nestabilnost nekaterih valut, kar preprečuje normalizacijo dela na glavnih finančnih trgih. Mednarodno gibanje kapitala je skoraj popolnoma ustavljeno. Ni tudi še rešeno vprašanje vojnih dolgov.

Vse to dokazuje, da **svetovna gospodarska kriza** še **vedno obstoja** in zato tudi kraljevska vlada ne more odstopiti od svoje gospodarske in finančne politike. Slej ko prej smatra vlada **ohranitev proračunskega ravnovesja za svojo glavno nalogo,** ker je v tem pogoj za ohranitev stabilnosti denarja.

Novi proračun znaša 10.171·2 milijonov dinarjev in je za 267 milijonov manjši od sedaj veljavnega proračuna. Dosedaj storjene žrtve in napori za saniranje državnih financ so dali pozitiven uspeh in more se reči, da je naša **proračunska situacija zdrava.** Z okrepitvijo državnih dohodkov, ki je zagotovljena z novimi davčnimi predlogi, o katerih mora sklepati skupščina še pred proračunsko razpravo, je zagotovljeno, da bo resnično in popolno ravnovesje med državnimi dohodki in izdatki tudi doseženo.

Potrebe državne uprave

Pri sestavi novega proračuna je bilo vodilno načelo, da je potrebna skrajna štednja. Z ozirom na prejšnje naravnost drakonične redukcije pa je novi proračun zmanjšan v manjši meri in sicer le za 267 milijonov. Dejansko pa je zmanjšanje večje, ker so se izdatki avtomatično povečali za 244 milijonov (185 za pokojnine in invalidnine, 50 milijonov pa za gradnjo železnic). Čeprav številčno to zmanjšanje izdatkov ne izgleda tako veliko, je dejansko to zmanjšanje relativno mnogo večje, ker se je že pri prejšnjih proračunih reduciralo vse, kar se je sploh moglo reducirati. Da bi se še naprej zmanjšali izdatki, je nemogoče, ker bi nastala nevarnost, da bi državni aparat ne deloval več dobro. Treba bi bilo najprej izvesti popolno in temeljito reformo vse uprave, za kar pa je potrebno mnogo časa in veliko študija.

Proračun **državne uprave** znaša 6.914·3 milijonov dinarjev in je za 75·5 milijonov manjši od sedanjega, proračun **državnih podjetij** pa je znižan za 191·5 na 3.256·8 milijonov dinarjev.

Čeprav znašajo **osebni izdatki** v primeri s stvarnimi neprimerno visok odstotek (47·25% skupno s pokojninami in invalidninami od vsega proračuna), je vendar nemogoče, da bi se še nadalje znižali prejemki državnih nameščencev, ker so sedanje plače že dosegle svoj minimum. Prej bi se moglo govoriti o tem, da je preveč državnih nameščencev. Vsa prazna uradniška mesta pa so bila brezobzirno iz proračuna črtana.

Pri stvarnih izdatkih so bili doseženi **znatni prihranki** in sicer: za odkup posestev, zgradb in zemljišč in za nabavo in popravilo pohištva so znižani izdatki za 50%, splošni pisarniški stroški, izdaja knjig in razni upravni izdatki so bili znižani za 20%, potni in prevozni stroški, najemnine za 15%, poštni stroški, razni zaupni izdatki in poravila orodja za 10%, izdatki za premog in drva za 7% in vsi drugi proračunski izdatki za 5 odstotkov. Novi izredni in investicijski izdatki sploh niso dovoljeni, v kolikor pa je treba začeta dela nadaljevati, se bo potrebno kritje našlo iz presežkov dohodkov in prihrankov.

(Konec prihodnjič.)

Veletrgovina
A. ŠARABON
v Ljubljani
priporoča
špecerijsko blago

več vrst žganja, moko ter deželne pridelke — kakor tudi raznovrstno
rudninsko vodo
Lastna pražarna za kavo in mlini za dišave z električnim obratom
Telefon št. 26-66 Cenik na razpolago!

SOVJETI BODO PLAČALI AMERIKI DOLGOVE

V Washingtonu so se začela pogajanja med sovjetskim veleposlanikom in finančnim ministrstvom zaradi fundiranja ruskih dolgov. Sovjeti so zelo interesirani na tem, da urede svoje dolgove v Ameriki, ker vsled novega zakona ne more dobiti nobena država posojila v Ameriki, če ni poravnala svojih obveznosti. Sovjeti pa nujno potrebujejo ameriške kredite.

Po svetu

Besedilo pakta o balkanski zvezi so v nedeljo po dvodnevnem posvetovanju parafirali v Beogradu zunanji ministri Grške, Rumunije, Turčije in Jugoslavije. Podpis pakta se izvrši še ta teden v Atenah, nakar bo pakt takoj objavljen.

Kongresa jugoslovanske socialno demokratične stranke so se med drugim udeležili bivši avstrijski zvezni kancelar dr. Renner, bivši čsl. minister dr. Winter, čsl. nar. poslanec dr. Jirut, madjarski poslanec Payer, delegati soc. internacionale Adler, poslanec Longuer in drugi.

Kongres jugoslovanskega socialističnega delavstva v Beogradu je soglasno sklenil, da se ustanovi socialnodemokratska stranka Jugoslavije. Stranka pristopi k II. internacionali. Njen gospodarski program pomeni popolno zmago revizionistične misli in odklonitev skrajnega marksizma.

Vodja avstr. soc. demokratov dr. Renner je izjavil beograjskim novinarjem, da je avstr. soc. demokratska stranka izbrisala iz svojega programa priključitev Avstrije k Nemčiji in je odločno za ohranitev avstrijske neodvisnosti. Stranka je za gospodarsko sodelovanje vseh podonavskih držav in zato tudi za gospodarsko zbližanje z Malo antanto ter proti temu, da bi se Avstrija pretesno naslonila na Italijo.

Daladier je moral rekonstruirati svojo vlado, ker sta odstopila finančni minister Pietri in vojni minister Fabry, ki nista soglašala z odstranitvijo pariškega policijskega prefekta Chiappa, ki je imenovan za generalnega rezidenta v Maroku. **Paul Boncour** je nato prevzel vojno, finančno in proračunsko ministrstvo pa je prevzel Marchandeau.

Nemški zunanji minister je izročil avstrijskemu poslaniku nemški odgovor na avstrijsko pritožbo. Nemška vlada v svojem odgovoru najprej navaja svoje načelno stališče v avstrijskem vprašanju, potem pa pobija točko za točko avstrijsko pritožbo. Končno povdarja, da je po mnenju nemške vlade čisto izključeno, da bi bilo mogoče rešiti avstrijsko nemški spor pred mednarodnim forumom.

Avstrijska vlada je takoj po prejemu nemškega odgovora razpravljala o njem in soglasno ugotovila, da je odgovor popolnoma nezadovoljiv.

Dr. Dollfuss je sprejel francoskega, italijanskega in angleškega poslanika ter jim sporočil, da bo avstrijska vlada predložila svoj spor z nemško vlado Društvu narodov v rešitev.

Avstrijski kmetje so priredili na svečnico mogočno manifestacijo za neodvisnost Avstrije in za ohranitev Dollfussovega režima. Manifestacije se je udeležilo nad 100.000 kmetov.

Sin in svak avstrijskega poslanika v Rimu, g. Rintelena, sta bila v Gradcu aretirana, ker sta se udejstvovala kot narodna socialista. Govore, da je vsled tega omajano tudi stališče poslanika.

Na dan 30. januarja so pripravljali avstrijski hitlerjevci revolucijo, ki bi morala najprej izbruhniti na Tirolskem, potem pa naj bi se razširila na vse avstrijske dežele. Z mobilizacijo tirolskih hajmverovcev pa je bila revolucija preprečena in aretiranih je bilo nad tisoč narodnih socialistov.

Na monakovskega kardinala Faulhaberja je bil poizkušen atentat, ker je Faulhaber z vso odločnostjo nastopil v številnih pridigah proti narodno socialistični plemenski teoriji in njih napadom na sv. pismo stare zaveze.

Štiri komunisti, ki so jih prepeljali iz koncentracijskega taborišča v sodne zapore, so bili od straže ustreljeni, ker da so hoteli pobegniti. Sploh so v zadnjem času umori komunistov v Nemčiji zelo pogosti.

Pakt o nenapadanju je pripravljena skleniti Japonska z Združ. drž. Sev. Amerike in bi se mogla k temu paktu kasneje pritegniti tudi sovjetska Rusija, kakor je izjavil novi japonski veleposlanik v Washingtonu.

Španskemu parlamentu je bil predložen zakonski načrt, da se agrarna reforma omili in da se zlasti prekliče razlastitev vseh veleposestnikov.

MacDonald je odločno demantiral vest nekega lista, da se namerava vsled zrahljanega zdravja umakniti iz političnega življenja.

Zvezo baltiških držav bodo ustanovile Litva, Latiška in Estonija. Zveza bo samostojna in se ne bo naslonila na nobeno velesilo.

Denarstvo

STANJE NARODNE BANKE

Po zadnjem izkazu Narodne banke z dne 31. januarja se je njeno stanje spremenilo v preteklem tednu tako-le (vse številke v milijonih dinarjev):

Na aktivni strani je **skupna zlata in devizna podloga** padla za 9·8 na 1.874·6 in sicer je ostala zlata podloga neizpremenjena, valutna je padla za 0·35 na 0·019, devizna pa za 9.5 na 79·5.

Devize, ki ne spadajo v podlogo, so padle za 25·7 na 59·8, vsota **kovanega denarja** v srebru in nikelju pa za 21·09 na 295·5.

Po dolgem času so **posojila zopet narasla** in sicer skupno za 10·5 na 2.055·4. Eskontna so se dvignila za 10·6 na 1.775·8, dočim so lombardna nazadovala za 0·1 na 279·5.

Bivši predjemi državi so povečani za 0·4 na 1.716·5, vrednosti rezervnega fonda za 3·0 na 62·6, račun nepremičnin in zavoda za izdelovanje bankovcev za 0·5 na 154·6 in razna aktiva za 3·1 na 128·7.

Na pasivni strani:

Obtok bankovcev se je povečal za 66·1 na 4.211·8, zato pa so se zmanjšale **obveze na pokaz** za celih 93·0 na 1.061·7 in sicer so se zmanjšali žiro računi za 82·5, razni računi za 4·5 in državne terjatve za 6·2.

Nazadovale so tudi **obveze z rokom** in sicer za 22·4 na 1.108·9, razna pasiva pa so se dvignila za 10·2 na 310·7.

Skupno **zlato in devizno kritje** se je malenkostno zmanjšalo od 33·55% na 35·54%, samo zlato pa je naraslo od 33·86 na 34·03%.

Obrestna mera je ostala še nadalje neizpremenjena.

ŠPEKULACIJA Z ZLATOM

Ker še ni londonski zlati tečaj izenačen z ameriškim, so na široko odprta vrata za špekulacijo z zlatom. Vsled tega so bile v Londonu sklenjene naravnost velikanske kupčije z zlatom in je bilo samo en dan prodanega zlata za 840.000 funtov (skoraj 200 milijard Din), ki ga je skoraj vsega kupila Amerika. Zlato se je torej začelo vračati v mogočnem toku v Ameriko. Posledica tega velikega prometa v zlatu je, da so delnice vseh južno-afriških zlatih rudnikov močno narasle. Ker je gotovo, da bo Amerika začela nakupovati zlato tudi v Franciji in bi se mogla njena zlata zaloga znatno zmanjšati, se je razširila na londonski borzi vest, da bo Francija prepovedala izvoz zlata. Ta vest pa še ni potrjena.

Tečaj dolarja se je na pariški borzi popravil od 15·50 na 15·60, dočim je funt nazadoval od 78·25 na 77·60. Splošno sodijo, da bo po velikih ameriških nakupih zlata padel tečaj dolarja na višino njegove nove zlate paritete. Velike težave ima Amerika s prevozom zlata, ker sprejemajo zavarovalnice zavarovanja samo za zlato, ki se prevaža v velikih čezmorskih parnikih. Teh pa trenutno primanjkuje. Splošno se sodi, da bo špekulacija z zlatom trajala še nekaj dni, zlasti ker je še negotovo, če bo Roosevelt tudi ostal pri sedanjem tečaju dolarja.

ŠVICARSKI KAPITALNI TRG

Švicarski kapitalni trg je bil lani vse leto nad vse likviden, novih emisij za industrijska posojila pa skoraj ni bilo. Likvidnost trga je zato izkoristila država in konvertirala državna posojila v nova z nižjo obrestno mero. V vsem je najela država za 874 milijonov novih posojil, od katerih je bilo konverzijskih za 587 milijonov. Zelo so se tudi zmanjšala tuja posojila in emisije tujih posojil so padle od 352 na 39 milijonov frankov. To zmanjšanje posojil je posledica politike Švicarske banke in vlade, ki sta priporočili bankam, naj ne izvažajo kapitala v tujino.

*

Lastnike Seligmanovih obveznic pozivlje Drž. hip. banka, da deponirajo 14. kupon najkasneje do 1. marca pri Drž. hip. banki v Beogradu ali njenih podružnicah, za kar dobe posebno potrdilo. Kuponi bodo potem izplačani dne 1. aprila.

Zadnji izkaz čsl. **Narodne banke** izkazuje zlato podlogo v višini 1.707 milijonov neizpremenjeno, devizna podloga pa je padla za 76·4 na 774·2 milijonov, dočim je znašala lani ob tem času 1005 milijonov. Ponoven padec deviz je posledica večnih razprav o valuti in strahu, da bo treba pozneje plačevati za uvoženo blago posebne dodatke. Eskontirane menice so padle za 154·3 na 986·6 milijonov. Obtok bankovcev se je povečal za 193·2 na 5.448·5 milijonov, zato pa je padel žiro-račun od 874 na 503 milijonov. Kritje se je povečalo od 38·6 na 39·2%.

Turška petletka za gospodarsko osamosvojitev

Po vzgledu sovjetske Rusije namerava tudi Turcija izvesti svojo petletko, ki naj Turčijo gospodarsko osamosvoji. Predvsem hoče Turčija doseči osamosvojitev v petih industrijskih panogah in sicer: v tekstilni industriji, v izdelavi umetne svile, papirja, keramike in stekla ter v kemični industriji in rudarstvu.

Zlasti pa bo Turčija delala na to, da napreduje njena domača tekstilna industrija. To smatra Turčija tem bolj za svojo dolžnost, ker sama proizvaja v veliki meri bombaž, ki ga pa le težko izvaža. Središča tekstilne industrije bi bila v Kajserije v centralni Mali Aziji in okoli Smirne. Po izvedbi petletke bi mogla Turčija kriti polovico vseh svojih potrebščin v tekstilnem blagu. Vladni krogi pa upajo, da bodo tudi zasebniki ustanovili tekstilne tvornice in da bi mogla Turčija kriti v tem primeru vso svojo potrošnjo.

V bližini Carigrada se ustanove papirnice in tvornice za umetno svilo. Prva papirnica bi začela poslovati že v letu 1935. Sirovin, ki so potrebne za izdelavo umetne svile, bi imela Turčija doma za 70 odstotkov. Tudi pri teh industrijah računa vlada na pomoč zasebnikov.

V steklarski industriji je bila dosedaj Turčija navezana popolnoma na tujino. V letu 1936. pa bo začela v carigrajskem okraju delovati steklarna za steklenice, ki bo mogla kriti polovico potrebščine vse države. V Kutahiji pa se zgradi tvornica za porcelan.

Na rudah je Turčija precej bogata, a so bila dosedaj ta bogastva čisto neizkoriščana. S petletko namerava turška vlada kolikor mogoče dvigniti rudarsko produkcijo, zlasti pa bo razširila naprave v premogovniku v Songuldaku, kjer hoče proizvajati tudi koks. Zelo namerava tudi razširiti bakrene rudnike v Adani.

Industrializacijo države pa hoče Turčija izvesti brez pomoči tujega kapitala. Počenši s proračunskim letom 1934./35. bo turška vlada dala iz državne blagajne vsako leto 6 milijonov turških lir za izvajanje petletke. Rusija pa bo poleg tega dala Turčiji v blagu kredit v višini 16 milijonov turških lir. Zlasti bo dobavljala Rusija stroje za tekstilne tvornice. Končno je treba še omeniti, da namerava Turčija izvesti svojo petletko brez vsakega povišanja davkov.

Povpraševanje po našem blagu v tujini

Zavod za pospeševanje zunanje trgovine je razvil sistematično akcijo, da zainteresira tuje uvoznike za naše blago, zlasti uvoznike, ki še niso v trgovinskih stikih z našo državo ali pa so imeli le začasne stike. Odziv tujine na akcijo Zavoda je odličen in so bile že dosežene nove trgovinske zveze naših producentov s tujimi uvozniki. Da bi se čim bolje izkoristil naslovni material Zavoda in da se nudi tujim uvoznikom čim bolj uporaben ponudbeni material, poziva Zavod naše interesente, da mu pri sklicevanju na številke tujih povpraševanj, pošljejo tudi konkretne ponudbe, ki naj obsegajo te podatke: Točno označbo vrste blaga in embalažo po tržnih uzancah, razpoložljivo količino blaga, ceno, ki naj bo po možnosti kalkulirana ali cif uvozno pristanišče ali franko naša mejna postaja, plačilne pogoje in rok dobave. Obenem naj pošljejo tudi vzorce, če to zahteva ponudeni predmet. Zavod bo že na podlagi te ponudbe sporočil interesentu, če ima njegova ponudba upanje na uspeh in bo v tem primeru spravil ponudnika v direktno zvezo s tujim uvoznikom. Pripominjamo pa, da Zavod ne prevzema nobenih jamstev za boniteto tujih tvrdk.

Les in lesni proizvodi.

64 — Liverpool, toporišča za orodje in metle;

65 — Milan, hrastov in kostanjev les za sode;

66 — Milan, neobdelana toporišča za metle za izvoz v Egipt;

67 — Milan, jelov les za izdelavo zabojev;

68 — Rotterdam, slavonska hrastovina in bukovina testerirana, obrobljena in neobrobljena;

69 — Bruxelles, ekstrakt od sladkega lesa (Glycyrrhizine).

Razni kmetijski proizvodi in zdravilne rastline.

70 — Alger, zastopnik za fižol, čebulo, suho sadje, češplje;

71 — Poljska, nekoliko interesentov za papriko;

72 — Oslo, zastopnik za konopljo;

73 — Stockholm, zastopnik za konopljo;

74 — Lissabona, zastopnik za tobak in razne konzerve;

75 — Altrincham (Angl.) drobne čebulce za seme;

76 — Praga, zastopnik za zdravilne rastline;

77 — Hamburg, borove šiške, bukove jagodice in želod;

78 — Dunaj, pšenični otrobi;

79 — Livorno, češplje;

80 — Den Haag, zastopnik za vino;

81 — Lyon, radix gentianae, herba millefoli, folia malvae.

Perutnina, živina in ribe.

82 — Genova, zastopnik za sladkovodne ribe;

83 — Alžir, zastopnik za surovo maslo, klobase in konzervirano meso;

84 — Bruxelles, nasoljene sardele za izdelavo ribjih konzerv;

85 — Milano, zastopnik za zaklane svinje in zaklano perutnino;

86 — Gimont (Francoska) gosja jetra;

88 — Dunaj, posušena in prekajena slanina.

Rudarstvo in podobno.

89 — Milan, cement za izvoz v Palestino.

Razni industrijski in podobni predmeti.

90 — Lisabona, zastopnik za železne predmete za stavbarstvo in živinorejo, papir in papirnati izdelki, lepenka, kemični proizvodi.

91 — Genova, koruzni škrob.

Razno.

92 — Amsterdam, pletene copate.

ŠVEDSKO KARTOTEKO
Agrippa
in
poslovne knjige
vseh vrst nudi
M. Tičar, Ljubljana

Znanost in industrija

Angleški institut za znanstveno industrijsko raziskovanje je objavil svoje osemnajsto poročilo. Iz tega letnega poročila je razvidno, da je imel institut velikanske uspehe. Angleško industrijo sestavljajo večinoma male tvrdke, kjer ni mogoče nikakršno znanstveno zboljševanje, zlasti zato ne, ker ne morejo plačati kemikov, fizikov in inženjerjev za to delo. Državni oddelek za raziskovanje pa ima nalogo, da podpira organizacije za industrijsko raziskovanje in daje letno v ta namen 65 tisoč funtov. Industrija plačuje 170 tisoč funtov. S tem se vzdržuje 19 društev, ki imajo včlanjenih 5000 tvrdk vseh panog industrije.

Koristi od raziskovalnega dela so bili n. pr. veliki prihranki. Elektrotehnično raziskovanje s stroški 80 tisoč funtov je prihranilo industriji letnih 1 milijon funtov. Pri livarnah se je dosegel prihranek letnih 200 tisoč funtov. Iznašli so hkratu posebno netopljivo železo. Od l. 1930. se je ta produkcija pocenila za 392 tisoč letno pri koksu in za 1,341.000 funtov pri premogu. Možnosti so pa še zelo velike, ker dela institut z 19-imi komisijami za vso industrijo, čije produkcija velja letno 440 milijonov funtov. Poročilo povdarja, da bo znanost v bodočnosti še važnejša za industrijo, kakor pa je bila doslej.

Že v 24 urah barva, plesira in kemično snaži obleke, klobuke itd. Škrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo
tovarna JOS. REICH
Poljanski nasip 4—6. Seleburgova ul. 8
Telefon št. 22-72.

Zunanja trgovina

ZA IZVOZNIKE V PALESTINO

Iz Tel Aviva poročajo, da je carinska uprava razglasila, da mora imeti vsako uvozno blago ne samo na svoji zunanji embalaži, temveč tudi na oni, v kateri pride v podrobno trgovino, označeno, iz katere države izvira. Če nima blago znaka »Made in . . .«, se more blago zapleniti in poleg tega se plača še visoka taksa.

NAZADOVANJE BOLGARSKEGA IZVOZA ŽIVINE IN JAJC

Izvoz živine in jajc iz Bolgarske je v zadnjih 8 letih padel za 601 milijon levov. Dočim je znašal ta izvoz v letu 1925. še 1.156 milijonov, je leta 1933. dosegel komaj 555 milijonov. Samo v letu 1933. je nazadoval izvoz za več ko polovico. V glavnem je izvažala Bolgarska živino, jajca in deželne pridelke v Grčijo, Egipt, Anglijo, Palestino in Malto. Najbolj je nazadoval bolgarski izvoz živine, ker nima Bolgarska sklenjenih nobenih veterinarskih konvencij. To je tudi razlog, da ne more Bolgarska izvažati svoje živine v Italijo.

FRANCOSKO-ANGLEŠKA TRGOVINSKO-POLITIČNA NASPROTJA

Francosko angleško nasprotje se je v zadnjem času še poostrilo. Na angleški ultimat je Francija odgovorila, da odpove trgovinsko pogodbo z Anglijo, če Anglija v petih dneh ne prekliče svojih protiukrepov. Trdi se, da je Francija pripravljena, da svojo grožnjo tudi izpolni. Vendar pa je francoska vlada pripravljena, da prične z Anglijo pogajanja, da se sedanja napetost ublaži in zboljša zunanja trgovina med obema državama.

ITALIJA JE POVIŠALA CARINO NA ČEVLJE

Z 22. januarjem je povišala Italija carino na gumaste čevlje od 5·95 na 10, 15, 20 in 30 lir. Pa tudi carino na čevlje iz usnja je povišala za dva do trikrat. Vsled tega je zlasti prizadeta češkoslovaška industrija čevljev. Mnogo naročil je bilo storniranih in celo onih, ki so že bila v delu. Tudi carino na damske in otroške čevlje je Italija povišala v isti meri.

AVTARKIČNI NAČRTI IRSKE

Irski minister za trgovino in industrijo je imel dne 23. januarja zelo optimističen govor o bodočnosti irske industrije. Izjavil je, da bo predsednik de Valera pospeševal avtarkijo. Ustanove naj se nove tvornice za vse, kar dežela potrebuje. Zato se uvede še višja carina. Industrija je za de Valero, ker ji je zavaroval domači trg, ker ni preveč obdačena in ker so živila ob izvoznem zastanku poceni. Kmetom nameravajo dati podporo in uporabljati namestu premoga šoto.

*

Avstrijsko-francoska trgovinska pogodba je bila po daljših pogajanjih podpisana. Francija je Avstriji povečala uvozne kontingente za tekstilno blago, električne aparate, stroje, kavčukasto blago, kose in srpe.

Avstrijska vlada je znižala uvozni kontingent za premog od 110.000 ton v januarju na 80.000 ton v februarju.

Češkoslovaška je uvozila l. 1931 tujih filmov za 106 milijonov Kč, v l. 1933 le še 20 milijonov Kč.

Trgovinska pogajanja se v kratkem pričnо med Rumunijo in Češkoslovaško.

RAZDOLŽITEV KMETOV V RUMUNIJI

Rumunska vlada je začela znova razpravljati o kmetski razdolžitvi. V parlamentarnem odboru za razdolžitev kmeta je bilo sklenjeno, da se zniža glavnica kmetskih dolgov za polovico in za prav toliko tudi dolžne obresti.

GLASNIK ZAVODA ZA POSPEŠEVANJE ZUNANJE TRGOVINE

Izšla je 4. številka te naše odlične gospodarske revije. Iz njene bogate vsebine navajamo: Spremembe v potrošnji in proizvodnji tekstilnega blaga. (Članek objavlja tudi 2 diagrama.) Gospodarski položaj in trg. polit. delavnost Francije. — Pregled zunanjih trgov: avstrijskega, italijanskega, madjarskega, nizozemskega in francoskega trga za koruzo. — Razne trgovinsko-politične in carinske vesti. — Gospodarska vprašanja in dogodki. — Gibanje zunanje trgovine v mesecu decembru. — Statistične, prometne in drobne vesti. — Razstave in velesejmi. — Cenik za zavarovanje pri izvozu in končno Povpraševanje po našem blagu v tujini. — Torej v resnici bogata in zanimiva vsebina, ki je zlasti za vsakega izvoznika največje važnosti.

Pomembna strokovna edicija

V založbi Trgovskega učnega zavoda v Ljubljani je izšla strokovna knjiga »Kontokorenti«. Naprosili smo svojega sotrudnika prof. Siča Fr., da poda o njej svoje mnenje. Zavoljo splošne pomembnosti priobčujemo zanimiva izvajanja prof. Siča v celoti.

Predležeče delo: »Kontokorenti«, dipl. com. V. **Černe**, je izpolnilo zopet vrzel v naši merkantilni strokovni literaturi. Prava potreba po takem delu je priklicala avtorja in ga prisilila, da je prijel za pero. Mnogo, da premnogo je interesentov, ki se žele seznaniti z bistvenimi sestavinami kontokorenta, ali za ta odlomek splošne trgovske aritmetike nismo imeli dosedaj specialnega dela.

Bančni uradnik, uradnik komisijske spedicijske ali katerekoli druge veletrgovine, ki je čutil potrebo znanja, izračunavanja tekočih računov, je bil prisiljen poseči po dragoceni splošni trgovski aritmetiki. Nehote se je vprašal, čemu je kupil 200 in tudi več strani močno knjigo, ako mu je bilo le do poznanja specialnega odlomka.

Pa tudi trgovec je moral iskati virov po raznih knjigah in izpraševati strokovnjaka za svet, ako je želel izračunati lastni kontokorent v svrho kontrole, ali pa v svrho bilance, zlasti ako ni prejel od denarnega zavoda posnetka ob bilančni dobi.

Koliko je zavodov, ki se poslužujejo kontokorentov v povsem drugačnih časovnih razdobjih kakor denarni zavod, v katerem disponirajo s svojimi vlogami. Potrebne so jim prevknjižbe; prilagoditi se morajo banki in svojim klientom. Izračunavati morajo tekoče račune ne le na dve plati in z raznimi obrestnimi merami, marveč tudi v raznih razdobjih. Predvsem pa morajo poznati kontokorent v vseh niansah, modifikacijah ali variantah.

Končno pa je veliko število dijakov trgovskih učnih zavodov in aspirantov za službena mesta, ki jim je znanje kontokorenta ne le trenutna važnost, temveč tudi bistvena nujnost.

Tem zahtevam je zadostil avtor knjige »Kontokorenti«, v kateri je opisal postopke ne le zadosti jasno, marveč tudi korektno. Upošteval je vse možnosti, vse znane metode in ni štedil pri opisovanju manj znanih, novejših ter težje dostopnih metod.

Poleg v vseh trg. knjigah navedenih oblik je opisal tudi kombinirani kontokorent, angleški kontokorent z računsko olajšavo, reformni ali prof. Schärov kontokorent in dr. K sklepu pa je dodal splošna navodila, ki v hipu pokličejo obdelano snov zopet v spomin, ako bi ta le izpadla.

Avtor predležeče knjižice je strokovnjak po študiju in praksi. Visokošolska strokovna izobrazba in živa praksa sta mu dali masivno bazo, na katero je postavil svoje prvo delo. Ni postavljal in uveljavljal v njem svojih teorij, pač pa je zbral iz že obstoječega toliko, da more zadostovati vsakomur, ki je takega znanja potreben. In baš to je glavno. Z izdajo »Kontokorenta« ni koristil sebi, pač pa mnogobrojnim, ki žele čitati v materinščini in priti na najcenejši, pa tudi na najkrajši način do cilja.

To specialno delo je torej zadostilo nujni zahtevi. Želeti je, da si knjigo nabavi vsakdo, ki je v stikih s trgovino, da se je posluži v primeru potrebe ali pa vsaj okrasi in dopolni z njo svojo strokovno knjižnico.

Prof. Franjo Sič.

Dobava-prodaja

Razpisane so te ofertne licitacije:

Dne 9. februarja pri komercijalnem odseku Vojno-tehničnega zavoda v Kragujevcu za dobavo 5000 kg azbesta, 1500 m zavojev od jute, 10.100 kg raznega usnja, 3136 kg in 1425 kosov raznega sukanca; **dne 10. februarja** za dobavo 25.015 kg razne žice, raznih kemikalij, 9205 kg in 1500 raznih žebljev; **dne 19. februarja** za dobavo 2500 konjskih odej in raznega bakrenega materijala; **dne 20. februarja** pa za dobavo 30.000 orehovih hlodov in 2500 konjskih odej.

Dne 19. februarja pri Direkciji drž. železnic v Sarajevu za dobavo firneža in minija; **dne 20. februarja** za dobavo okenskega stekla; **dne 21. februarja** za dobavo pocinkane pločevine; **do 2. marca** pa za dobavo jelovih letev in ladijskega poda;

dne 24. februarja pri Direkciji drž. železnic v Zagrebu za dobavo 24.000 kub. m rečnega peska; **dne 7. marca** pa za dobavo gramoza.

Dne 23. februarja pri Upravi smodnišnice v Kamniku za dobavo 40.000 kg smole, 1000 kg kalijevega solitra; **dne 5. marca** pa za dobavo 100.000 kilogramov amonijevega solitra.

Dne 23. februarja pri Direkciji pomorskega prometa v Splitu za dobavo pisarniškega materijala.

Dne 26. februarja pri Direkciji državnih rudarskih podjetij v Sarajevu za dobavo 2 elektromotorjev za jamsko lokomotivo.

Prodaja drv, premoga in lignita.

Dne 16. februarja bo pri Komandi savske divizijske oblasti v Zagrebu javna ustmena licitacija za dobavo ca 30.000 kub. m drv in ca 6000 ton premoga.

Dne 20. februarja bo pri Komandi Dravske divizijske oblasti v Ljubljani javna ustmena licitacija za dobavo ca 18.000 kub. metrov drv; **dne 24. februarja** pa za dobavo ca 1200 ton premoga in ca 4900 ton lignita. **Dne 23. februarja** bo pri Intendanturi Komande Potiške divizijske oblasti v Subotici ustmena javna licitacija za dobavo 12.856 kub. metrov drv.

Dobava mesa za čas od 1. aprila do 30. septembra 1934. se odda potom ofertnih licitacij dne 17., 19., 21. in 23. februarja t. l. pri raznih vojaških komandah. — (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice TOI v Ljubljani.)

Les se proda dne 12. februarja pri Direkciji šum brodske imovne občine v Vinkovcih. (Oglas in pogoji so na vpogled v pisarni Zbornice TOI v Ljubljani.)

Direkcija drž. rudnika Velenje sprejema do 14. februarja ponudbe o dobavi 550 kg okroglega železa, 250 kg ploščatega železa, 100 kg obročnega železa, peresnega jekla, 1200 kovanih žebljev, 230 kg matičnih vijakov, 125 kg matic, 10 kg vijakov, 1800 zakovic, 30 konjskih podkev, 2 merilnih trakov, 600 lesnih vijakov, 500 hrastovih pragov, 3 transmisijskih jermenov in 2 gonilnih jermenov.

Zakup restavracije v oficirskem domu se odda dne 14. februarja pri Komandi 4. zrakoplovnega polka v Zagrebu. (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani.)

Direkcija drž. rudnika Ugljevik sprejema do 22. februarja ponudbe o dobavi 130 manesmanovih cevi.

Komanda pomorskega arzenala Tivat sprejema do 19. februarja ponudbe o dobavi 10 kg alkohola, 80 kg špirita, 20 kg amonijaka, 1 kg etra, 220 kg žveplene kisline, 10 kg natrijevega lužila, 3 kg salmijaka, 1 kg kalijevega solitra, 50 kg lužnega kamenja, 20 kg glicerina, 30 kg vazelina, 40 kg konzistentne masti, 200 kg kalcijevega karbida, 100 m³ kisika, 100 kg smole, 15 kg katrana, 15 kg voska, 5 kg grafita.

Komanda pomorskega zrakoplovstva v Divuljah sprejema do 15. februarja ponudbe o dobavi 100 naočnikov za avijatike in 50 rezervnih tripleks-stekel za iste.

Prodaja. Dne 14. februarja bo pri skladišču 1. oddelka Vojno tehničnega zavoda v Sarajevu ofertna licitacija za prodajo 316.155 kg jeklenih odpadkov.

Dne 16. februarja bo pri Upravi državnih monopolov, oddelek za predelavo, Beograd, ofertna licitac. za dobavo 630.000 metrov pločevinastih spojnic; **17. februarja** pa za dobavo 19.000 kg žebljev.
(Oglas v pisarni Zbornice TOI v Ljubljani, pogoji pa pri istem skladišču.)

ZAKON O RAZDOLŽITVI KMETA NA BOLGARSKEM

Novi bolgarski zakon o razdolžitvi kmetovalca se nanaša na kmete, ki imajo od 2000 do 1,000.000 levov dolga. Ti dolgovi se morajo plačati v desetih letih, dolg pa se mora obrestovati po 6%. Prvi dve leti pa se plačujejo samo obresti. Pa tudi drugim stanovom se dovoljujejo po tem zakonu olajšave. Tako se priznava trgovcem, obrtnikom in svobodnim poklicem štiriletni moratorij, tekom katerega pa morajo dolžniki plačevati 8 odstotkov obresti. Nadalje nudi novi zakon dolžnikom tudi nekatere druge olajšave.

IZVOZ STRUPENIH KAČ

postaja nov vir zaslužka za revno hercegovsko prebivalstvo. Že lansko leto je organiziral upravnik zdravstvenega doma v Mostaru lov na strupene kače, ki so jih tudi kmetje polovili na tisoče. Za vsako kačo so dobili po 25 Din. Večinoma so bile kače poslane v Nemčijo, kjer so njih strupe uporabljali v zdravstvene svrhe. Kakor se sedaj poroča iz Pariza, so tam odkrili, da je strup nekaterih kač zelo dobro sredstvo proti raku. Poizkusi s kačjimi strupi so se baje obnesli. Mostarski upravnik zdravstvenega doma je zato že ponudil v Pariz naše strupene kače in pričakovati je zato, da bo izvoz strupenih kač še zelo narastel.

AMERIKA PROTI SVOJIM DOLŽNIKOM

Senat je sprejel zakonski predlog, s katerim se prepoveduje vsako posojilo državam, ki niso v redu plačevali svoje vojne dolgove Ameriki. Ta prepoved se ne nanaša samo na državna posojila, temveč so prepovedana tudi vsa posojila zasebnikom. To velja tudi za posojila državam, ki so le fiktivno izpolnile svoje obveznosti. Ne velja pa ta prepoved za Nemčijo in južne ameriške države, pa čeprav so te v velikem zastanku s plačili kuponov ameriških posojil. Zato se sodi, da je novi zakon naperjen predvsem proti Franciji. V pariških krogih se temu protifrancoskemu stališču tem bolj čudijo, ker so Francozi najbolj redno plačevali vsa ameriška posojila, razen seveda vojnih dolgov. Plačevali so obresti celo v zlatih dolarjih, pa čeprav ni tako plačevala obresti niti Amerika.

POLJSKO GOSPODARSTVO V L. 1933

V proračunski komisiji je podal poljski trgovinski minister obširen ekspoze o poljskem gospodarstvu. Indeks industrijske proizvodnje se je v primeri z l. 1932. povečal za 3%, v zadnjih mesecih pa je večji celo za 5 do 8 odstotkov. Prodaja cementa se je povečala za 11%, prodaja železa na notranjem trgu pa celo za 28%. Proizvodnja premoga je sicer nazadovala za 5·47%, toda na notranjem trgu je potrošnja premoga narasla za 68.000 ton. Proizvodnja nafte je znašala 551.000 ton, samo za en odstotek manj ko v l. 1932. V kovinski industriji se je delavnost povečala za 10%. Tudi trgovinska bilanca se stalno zboljšuje in se je lani obseg zunanje trgovine povečal za 0·69%. Trgovinski minister je nadalje opozoril na novi zakon o elektrifikaciji dežele, ki bo znatno dvignil proizvodnjo električne sile. Končno je izjavil minister, da novi zakon o kartelih ne bo proti industrijskim zvezam.

Razno

V **Opatiji** je bil ob veliki udeležbi naroda pokopan dr. **Stanger**, nekdanji deželni poslanec v Istri, ki si je pridobil za naš narod v Istri mnogo zaslug. Na pogrebu je prišlo do neljubega incidenta, ker je italijanska policija s silo odstranila vse jugoslovanske napise z vencev.

Predsednik novosadske zbornice za TOI Kosta Mirosavljević je vsled bolezni odstopil.

Proračunski predlog Donavske banovine predvideva 130·05 milijonov Din izdatkov, za 2 milijona manj ko prejšnji proračun.

20 komunistov je aretirala zagrebška policija. Komunistična propaganda je zlasti oživela po povratku boljševiškega emisarja Stefanovića, ki ga je sedaj policija aretirala.

Mesto koledarja so ogulinski trgovci kupili 7500 kg koruze, ki so jo razdelili med revno prebivalstvo.

Tirolskim Nemcem je baje s Hitlerjevim pristankom bilo predlagano, da se vsi izselé v Nemčijo, če pa ostanejo na južnem Tirolskem, se morajo sprijazniti s tem, da bodo italijanizirani. Tako vsaj poroča iz Bozna »Daily Telegraph«.

Celotni dolgovi Avstrije znašajo 3.660·5 milijonov šilingov in je za obresti in amortizacijo letno potrebno 239·5 milijonov šilingov. Lani so se dolgovi povečali za 617·6 milijonov. Ker se velik del stroškov za dolgove krije iz dohodkov železnic, pošte in državnih podjetij, mora država plačevati letno za dolgove le 130 milijonov šilingov.

Ponesrečeni ruski stratosferni balon je dosegel višino 22.000 metrov, kakor je ugotovila preiskovalna komisija. Barograf je ostal namreč nepoškodovan. Balon je začel padati v višini 12.000 metrov in je udaril ob zemljo s hitrostjo 1000 metrov na sekundo. Pogreba letalcev se je udeležilo nad pol milijona ljudi.

Naprave v premogovniku v Perniku na Bolgarskem so bile znatno povečane in bo produkcija premoga zelo povečana.

Več madjarskih tvrdk je dobilo po nekih birojih iz Jugoslavije ponudbe za nakup japonske umetne svile. Japonska svila bi bila celo cenejša od madjarskih bombažnih izdelkov. Malo verjetno pa je, da bi madjarska vlada dovolila uvoz japonskega blaga.

Staviskijeva afera postaja vedno večja. Sedaj zahteva preiskovalni sodnik, da se uniči imuniteta senatorja Serresa, bivšega trgovinskega ministra.

Prožno steklo je najnovešja iznajdba, ki bo te dni patentirana na Češkoslovaškem. Novo steklo ima 5 do 8 krat večjo elasticiteto od navadnega stekla in se tudi ne lomi. Uporabljalo se bo zlasti pri avtomobilih, ker je pri trčenjih največ poškodb od stekla.

Več novih industrijskih mest ustanove v Rusiji, kakor je bilo sklenjeno na zadnjem kongresu komunistične stranke.

Program ljubljanske radio postaje

Sreda, dne 7. februarja: 12.15: Reproducirane operne fantazije — 12.45: Poročila — 13.00: Čas, filmski zvezdniki v reproducirani glasbi — 18.00: Komorna glasba, radio-kvintet — 18.30: Radio-orkester — 19.00: O narodni vzgoji (dr. Stanko Gogala) — 19.00: Literarna ura: Odlomki iz drame »Abraham Lincoln« (g. Mrak) — 20.00: Internacionalni prenos iz Belgije — 22.00: Čas, poročila, nekaj okroglih za dobro voljo, plošče.

Četrtek, dne 8. februarja: 12.15: Ruske reproducirane pesmi — 12.45: Poročila — 13.00: Čas, citraški reproducirani koncert — 18.00: Gospodinja in zdrava prehrana (ga. Humekova) — 18.30: Srbohrvaščina (dr. Rupel) — 19.00: Pogovor s poslušalci (Profesor Prezelj) — 19.30: Plošče po željah — 20.00: Koncert pevskega zbora »Ljubljanski Zvon« —20.45: Dolinškov šramel kvartet — 21.15: Radio orkester — 22.00: Čas, poročila, radio-jazz.

Narodno gledališče v Ljubljani

Drama, začetek ob 20.

Torek, dne 6. februarja: **Kariera kanclista Vinciga.** Red B.

Sreda, dne 7. februarja: **Kulturna prireditev v Črni mlaki.** Red Sreda.

Četrtek, dne 8. februarja: **Sonjkin in njegova sreča.** Red Četrtek.

Petek, dne 9. februarja ob 15.: **Praznik cvetočih češenj.** Globoko znižane cene od 4 do 15 Din. Dijaška predstava.

Sobota, dne 10. februarja: **Charlejeva tetka.** Premiera. Izven.

Opera, začetek ob 20.

Torek, dne 6. februarja: **Jenufa.** Red C.

Sreda, dne 7. februarja: Zaprto.

Četrtek, dne 8. februarja: **Viljem tel.** Premiera. Izven.

Petek, dne 9. februarja: Zaprto.

Motvoz Grosuplje
domač slovenski izdelek ● Svoji k svojim!
Tovarna motvoza in vrvarna d. d.
Grosuplje pri Ljubljani

Ureja ALEKSANDER ŽELEZNIKAR. — Za Trgovsko-industrijsko d. d. »MERKUR« kot izdajatelja in tiskarja: O. MIHALEK, Ljubljana.